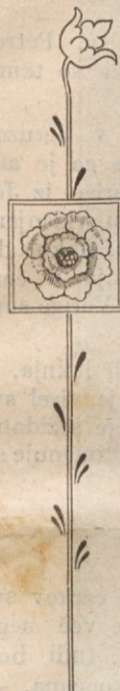

DRUŽINSKI PRIJATELJ

POUČNO-ZABAVNA ILUSTRIRANA PRILOGA „ZARJE“

— Izhaja vsako drugo soboto —

Sam . . .

Ko zagleda tvoj obraz sem mili,
mladosten, poln življenskih rož,
oživel je duh moj v novi sili,
v nadi, da mu angelj boš.

Ljubil sem te z dušo, srcem celim,
sanjal noč in dan o tebi,
a moj up je vedno ginil... in z njim
ginil bajni sen ljubezni...

Z bolnim srcem in potrto dušo
tavam po življenja poti sam...
oj sam, dokler mi smrt pod rušo
bivališča ne odloči.

Starogorski.

Vode!

Po J. Mitropolskem.

Kudinov je šel pogledat na obvezališče. Ko se je vrnil, je potrdil, da tudi tam ni vode.

„Za celo stotnijo jih tam leži, vsi od solnčarice. Ako se bačve zakasne, mora jih mnogo v krtovo deželo. Tudi ta-le pojde“, pokaže na Vasiljeva in ustne mu zadrgetajo.

Vojaki so padali kakor muhe.

Če bi Turki nameravali napad, težko da bi naleteli na znaten odpor. Bržkone pa je tudi njim, vkljub vodi, vročina vzela ves pogum.

Ležal sem poleg napol mrtvega Vasiljeva, kar me nekdo robato zgrabi za ramo ter mi sikne v uho:

„Voda! Bačve so tu!“

Skočim kvišku, ne, nekaj me je vrglo na noge, in čez hip letim z veliko tolpo v gotovi smeri tje, kjer so ustavili bačve.

Kudinov dirja ob meni. On mi je naznanil vodo.

Na ležišču so ostali le oni, ki jih je zadela solnčarica, med njimi Vasiljev.

Ob bačvah nepopisna gneča. Zaman so skočili častniki med množico, da napravijo red in grozili s samokresi; žeja je premagala pokorščino, in vse se je zamešalo v divjem klobku in kričalo in psovalo in hropelo.

Mene so s silo odrinili od Kudinova, in mahoma sem stal zadaj za vsemi. Nobenega upa, da bi se preril do vode! — Spominjam se, da sem v obupu zarjovel in zabodel pesti v hrbte, ki so me odrivali, a glasno so me zmerjali in me suvali z nogami.

Zdajei zagledam Kudinova. Kakor iz zemlje je švignil pred me, rdeč, ves poten, brez kape, ki jo je zgubil v gneči. Z obema rokama je stiskal na prsi steklenico, v njej pa jo klokalo: voda! — Kako se mu je le posrečilo, da se je preril čez gručo in še prinesl vodo!

Planem proti njemu.

„Kudinov, Kudinov, piti mi daj; kar hočeš, je tvoje!“

„Kaj nisi nič dobil? No, zdaj bo mir, vode ni več; vse bačve so že preobrnil!“

„Nič nisem dobil“, odgovorim. „Dam ti, kar hočeš, le požirek mi privošči!“

„Ne vem“, se obotavlja, „imam je le za-se in za Vasiljeva. Škoda bi bilo, da umre.“

V meni vstane sebičnost. Vasiljev mora itak umreti. Najdem li drugega, ki bi mi dal vode, če ne Kudinov? Še dalje bo me mučila žeja, in nazadnje bom moral umreti, kakor Vasiljev.

V hipu mi švigne v glavo zviti načrt: Kudinova prepričam, da je Vasiljev mrtev in njegov delež vdobim jaz.

„Vasiljev je že mrtev“, se zlažem. „Na lastne oči sem videl, kako se je iztegnil. Njemu zdaj ničesar več ni treba, ničesar. Kaj, mrliču ponesesh vode? Jaz, jaz pa omagam . . . Tukaj, hočeš, vzemi dva rublja za polovico . . . daj mi, za božjo voljo, daj!“

Moral sem biti tak, da sem zaslužil usmiljenja; Kudinov pa je še kolebal.

„No, če je mrtev, Bog mu daj nebesa; dober fant je bil . . . da, to vojaško življenje . . . No, daj steklenico, da ti malo natočim. Rublje pa hrani zase“.

Vedel sem, zakaj je zahteval mojo posodo; bal se je, da bi mu vsega ne popil — uganil je.

Čez nekoliko trenutkov sem slastno požiral toplo, umazano vodo, dišečo po ilovici, in zdelo se mi je, da še nikdar nisem pil kaj tako prijetnega. Kudinov je parkrat požrl ter ljubeče pobožal steklenico, češ:

„To shranim, imeli bomo še kaj prestat. No koliko časa boš še sedel brez vode?“

Nisem mu odgovoril. Hotel sem še piti, a nisem čutil več tiste ostre žeje, kakor poprej, ko sem pozabil na vse drugo na svetu. In v tem hipu me je postalo sram zaradi Vasiljeva. Spomnil sem se, kako je bledeel o vodi, kako je omedlel.

Krog naju se je suvala razburjena množica ter obračala prazne bačve na vse strani, da bi dobila še kapljico vode.

„No, zdaj pa pojdiva k stotnji“, prične Kudinov. „Tu nimava več kaj opraviti, prav vse je izginilo.“

Šla sva.

„Kudinov“, ga nagovorim, obrnivši obraz namenoma v stran, „nalagal sem te. Vasiljev je le omedlel, še živi!“

Nisem še končal, ko se Kudinov ustavi. Nehote obstanem tudi jaz in dvignem glavo. Pogleda se srečata in jaz povesim oči: toliko zaničevanje me je zadelo s Kudinovega obraza.

„Podla duša!“ zakriči in pljune pred me. — „Krepkejši si od njega, zdržal bi še do mraka, da pade rosa. In on, on zdaj umre? Fej! In še mene si v greh zapeljal!“

Okrenil se je ter planil, ne da bi se zame dalje brigal, tje, kjer je ležal Vasiljev. Videl sem, kako je dirjal, se nagnil nadenj ter mu namakal glavo z ostankom vode. Ni pomišljal, da njemu nič ne ostane.

Vse to sem gledal. Prestrašen sem stal v daljavi, da bi ne čul njegovih opravičenih očitkov. In polastila se me je groza kakor Kajna, ko je ubil brata . . .

Setošnje avstrijsko romanje v Rim.

(Piše A. K. v T.)

Zelo mi je dopadla kapela sv. Rešnjega Telesa. Tu polože umrlega papeža za nekoliko dni na mrtvaški oder. V eni drugi kapeli počiva truplo sv. Janeza Zlatoustega.

Nekje sta pokopana v tej cerkvi tudi apostola Simon in Juda. V cerkvi je cela vrsta spovednic, vsaka ima napis v kakem jeziku, da se spoveduje; spoveduje se tudi v slovenskem.

Debelo sem gledal mežnarje in strežnike, ki so ravnotako oblečeni, kot monsinjorji pri nas; imajo popolnoma vijoličast talar!

Cerkev sv. Petra stoji na mestu, na katerem je stal Neronov cirkus — torej na zemlji, ki je namočena s krvjo mučencev. Pokopani so mučniki pod zemljo. Stara je 300 let. Zidali so jo celih 120 let. Ves katoliški svet je pomagal zidati jo. Katoličani kažemo s ponosom na sv. veličastno zgradbo.

Ker sem že opisal glavno cerkev sv. Petra, naj le omenim druge male cerkve, ki so temu svetniku posvečene.

Sv. Peter je bil dvakrat v ječi: v Jeruzalemu in v Rimu. Iz jeruzalemske ječe ga je angelj po noči otel. Ko so prinesli one verige iz Jeruzalema, s katerim je bil sv. Peter tam vklenjen, glej — oba dela sta se skupaj združila, kakor da bi bila ena veriga! Te verige se hranijo v cerkvi, ki se imenuje: „sv. Peter v ječi“. Verige smo poljubili.

Sv. Peter je bil križan. Tu se vidi luknja, v kateri je bil križ zasajen, na katerem je visel sv. Peter. V luknji gori vedno luč. — Tu je sezidana torej tretja cerkev v čast sv. Petru — imenuje se „in montorio“.

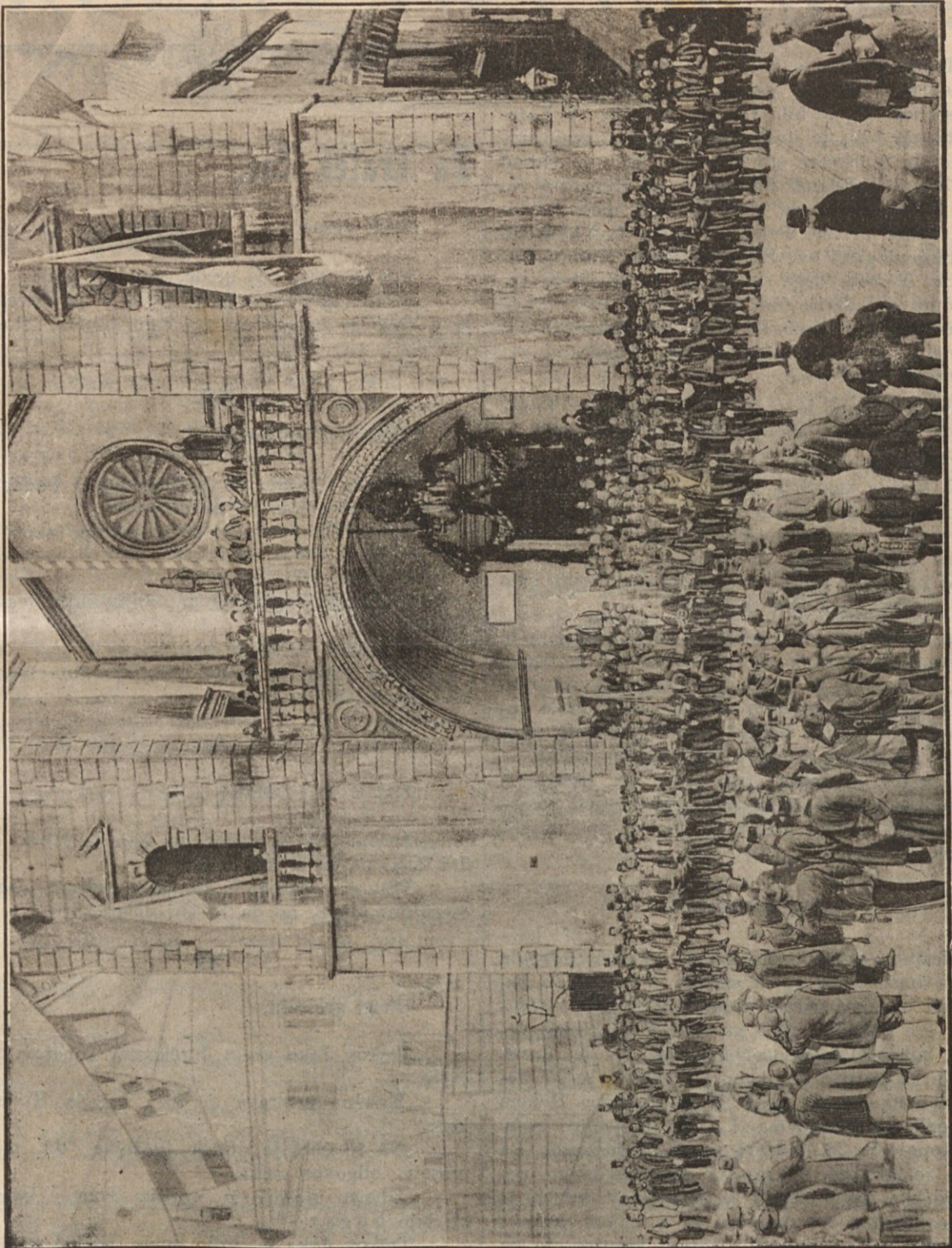
Sv. Pavel.

Prva cerkev za ono sv. Petra je cerkev sv. Pavla, bodisi po lepoti ali velikosti. Je več nego uro oddaljena od cerkve sv. Petra, je tudi bolj nova — stara 54 let — fasada še ni končana. — Ko sem vstopil v to cerkev me je osupnil sijajni blišč. Tlak je iz brušenega marmorja — gladek in svetel kakor zrcalo. 4 vrste stebrov delijo cerkev 5 ladij. Vseh stebrov je 80. Strop je ves pozlačen. Oken ima ta cerkev 106. V njej stoji 30.000 ljudi. Na stenah so naslikani vsi papeži od Petra do sedanjega.

V sredi cerkve je altar pod baldahinom kakor v cerki sv. Petra. Pod altarjem počiva truplo sv. Pavla. Tu sem prosil sv. Pavla za ono gorečnost in vedno vero, ki jo je on imel. Sv. Pavel je tu pokopan, a umrl ni tukaj.

Nekoliko oddaljena od te cerkve je druga cerkev sv. Pavla „pri treh studenih“ (tre fontane). Tukaj je umrl sv. Pavel; bil je obglavljen isti dan kakor sv. Peter križan — 29. junija 67. Ko so mu glavo odsekali je ta trikrat poskočila in pri vsakem skoku se je v tleh odprl studenec. So torej trije studenci. Še sedaj iz njih izvira voda. Tu se vidi tudi kamen, na katerega je sv. Pavel položil glavo, da so mu jo odsekali.

Še ena cerkva je posvečena sv. Petru in Pavlu. Stoji na mestu, kjer sta se oba svetnika

Slavje sv. Trifuna v Kotoru.

zadnjikrat srečala in objela, ko so ju gurali v smrt. Tu sta se torej za ta svet ločila, ne pa za drugi. Imenuje se ta cerkev „ločenja svetega Petra in Pavla“.

Sv. Ivan v Lateranu.

Tretja glavna cerkev je sv. Ivana v Lateranu. Do leta 1308. so papeži imeli v tej cerkvi svojo stolico. Ta je bila takrat največja. V Lateranu, bližnji hiši, so imeli tedanji papeži svoje stanovanje. Iz te cerkve sta bila sv. Ciril in Metod med Slovence poslana. Cerkev je res tretja po velikosti in lepoti. Glavni altar je tudi pod baldahinom, kakor pri sv. Petru in Pavlu. Pod altajem sta shranjeni glavi sv. Petra in Pavla. Tudi je tukaj miza iz cedrovega lesa, na kateri je že sv. Peter opravljal daritev sv. maše. A še več važnega ima ta cerkev, namreč mizo, pri kateri je Jezus Kristus obhajal zadnjo večerjo in postavil zakrament sv. R. Telesa.

Polna svetinj je v tej cerkvi kapela sv. Frančiška; tu se hranijo namreč sledeče svete reči:

1. kos sv. Križa, 2. več kosov obleke Jezusove, 3. vrv, s katero je bil zvezan, 4. kos obrišala, ki ga je rabil pri zadnji večerji, 5. goba, ki jo vojaki v jesih namočili, 6. rudeči plašč, s katerim so vojaki Jezusa zasramovali, 7. en trn iz njegove krone. V pričo takih imenitnih svetinj smo romarji opravili pobožne molitve.

V samostanu tik cerkve se pa vidijo te-le 1. plošča, na kateri so si vojaki razdelili Jezusovo obleko, 2. kamen, ki se je ob smrti Jezusovi razpočil, 3. altar, na katerem se je zgodil ta-le čudež: Nek duhovnik je med povzdigovanjem dvomil, je-li res Jezus pričujoč pod podobo kruha — in glej! v tem trenutku mu zgine sv. hostija iz rok, predere altarno mizo in se pokaže pod altajem. Še zdaj se vidi luknja v mizi in spodaj podoba sv. hostije.

Sv. stopnice.

Nasproti vratom cerkve sv. Ivana je mala cerkvica imenovana „scala santa“. V prečudno kapelo doži navzgor petero stopnic. Po štirih stranskih se gre navadno gor, po srednji pa treba plesati po kolenih. Zakaj pa? Posvetil jih je Jezus sam, ker to so one stopnice, po katerih je šel Jezus k smrtni obsodbi pred Pilata. Kraljica Helena jih je dala iz Jeruzalema l. 326. prepeljati sem. Vseh stopnic je 28. Pokrite pa so z deskami, na katerih so luknjice, da romarji stopnice lahko poljubljajo. Na dveh mestih se še vidi sv. kri, ki jo je Jezus Kristus ves razbičan in s trnjem kronan prelival po teh stopnicah. Kateri kristjan bi na tako sv. mestu ostal mrzel? K večjemu kak izob-

raženec! Ah kako goreče so molile tu in klečale osebe grofovske stanu, ki so bili z nami — altroche naši napoloblizanci!

(Dalje prihodnjič.)

Za kratek čas.

Velik gospod.

Pijanec, po cesti grede, sam pri sebi:
„Glejte, glejte, kako je lepo, če je človek pijan. Najvišja gospoda se mi lepo umiče, sicer se jim pa moram vedno jaz“.

Zanesljivo znamenje.

Boštjan: „Kako te sprejme žena, kadar prideš pozno ponoči iz krčme domov?“

Luka: „To spoznam že v kuhinji, skozi katero hodim v svojo sobo“.

Boštjan: „Po čem?“

Luka: „Po metli! Če je v kuhinji, tedaj je dobro!“

Boštjan: „In če je ni?“

Luka: „No, če je ni, tedaj jo ima žena pri sebi, in potem — —!“

Kaj je bolj čudno?

Janez: „Ali ni čudno, da kamela lahko osem dni dela, ne da bi kaj pilo?“

France: „Zakaj bi to bilo čudno? Jaz pa osem dni pijem, ne da bi kaj delal“.

Ubogi grešniki.

Tržkov Jaka gre z Jurčkovim Tonetom mimo vešal.

„Kakšna priprava je to?“ vpraša Tone Jaketa.

„Na to obešajo uboge grešnike, da morajo umreti“, odgovori Jaka.

„Uboge grešnike?“ vpraša Tone, „kam pa obešajo bogate?“

Tržkov Jaka je tako malo poznal svet, da Tonetu na to vprašanje ni vedel odgovora.